

Ústavní systém v Římě. Porovnejte jej s řeckými ústavními systémy (str. 88)

o chod státu starat a zajímat. V čele republiky stáli dva na rok volení konzulové, kteří měli mnoho pravomocí a byli vrchními veliteli římské armády. Ze svého jednání se však museli zodpovídat senátu. Senát byl složen ze 300 starších, zkušených mužů. Zasahoval do všech odvětví státní správy včetně zákonodárství a zahraničních záležitostí. Měl také vrchní dozor nad všemi úředníky, kteří byli všichni voleni na jeden rok. Úředníkem mohl být zvolen kterýkoli římský občan. Protože však vykonávání úřadu nebylo placené, byly úřady ve skutečnosti dostupné jen bohatým občanům.

Boj plebejů o zrovnoprávnění s patriciji

Plebejové usilovali o to, aby získali stejná práva, jaká měli patricijové. Vzájemné spory vyvrcholily roku 494 př. n. l. Plebejové odešli z Říma na blízký pahorek a pohrůžkou, že si tu založí vlastní město, si vynutili vznik lidového shromáždění a zavedení úřadu na ochranu plebejských zájmů – tribuna lidu. Tribun lidu mohl být přítomen za-

sedání senátu a měl takzvané právo veto (veto znamená latinsky zakazují). Tímto slovem mohl tribun přerušit jednání senátu, pokud se mu zdálo, že se usnásí na něčem, co by poškodilo zájmy plebejů.

Na nátlak plebejů byly také roku 449 př. n. l. poprvé sepsány římské zákony – zákony dvanácti desek. Od té doby platily stejné zákony pro všechny občany bez rozdílu. Do poloviny 3. století př. n. l. získali plebejové přístup do všech úřadů (včetně úřadu konzula) a kněžských hodností i právo usnásět se na lidových shromážděních o zákonech platných pro celý Řím.

Ovládnutí Itálie

Řím rychle získal nadvládu nad nejbližším okolím – nad Latiem. Mladý stát musel čelit vpádům okolních kmenů. Římanům se však dařilo nepříteli nejen odrazet, ale i rozšířovat svoje území na úkor útočnicků. Brzy začali sami napadat sousední Etrusky, kteří byli oslabeni boji s Řeky. Etrurie vyčerpaná neustálými střety však nebyla schopna zastavit vpád Keltů, kteří pronikli do Itálie ze severu. Římané je nazývali Galy.

Šramot, který působili Galové (Keltové) špihající na Kapitol, probudil posvátné Junoniny husy. Ty svým kejháním varovaly spící obránce

Římské vojsko se s Galy střetlo poblíž etruského města Vejí roku 387 př. n. l. a bylo poraženo. Řím zůstal bez ochrany a kdo mohl, město opustil. Galové jej pak vydrancovali.

O keltském náčelníku Brennovi, senátoru Marku Papiriovi a kapitolských husách

Galové táhli Etrurii a pustošili etruská města. Nakonec se dostali i před římské hrady. Římané sice stihli postavit vojsko, ale Galové jej hravě rozdrtili. Ti z vojáků, kteří nepadli, utekli, a tak obyvatelům Říma nezbylo než také vzít nohy na ramena. Když se Galové dostali k městu, našli otevřené brány a nikde ani živáčka. Až v jednom chrámě uviděli několik nehybně sedících vznešených starců. Byli to senátoři, jimž hrdost zabránila v útěku. Galové se nejdříve domnívali, že jsou to sochy. Jeden z nich ze zvědavosti zatahal bývalého konzula Marka Papiria za vousy, aby to zjistil, a Marcus Papirius jej udeřil berlou do hlavy. Na to Galové všechny starce povraždili.

Ve městě však zůstala ještě hrstka mladíků, kteří se opevnili na vršku Kapitolu, kde stál chrám bohy-

ně Junony. Sedm měsíců je Galové obléhali. Obránci již trpěli hladem, ale posvátné husy bohyně Junony, které v chrámě žily, se zdráhali sníst. Husy se jim za to odvděčily. Když se totiž Keltové rozhodli pod rouškou tmy vyšplhat na Kapitol a překvapit spící Římany, bdělé kapitolské husy probudily obránce kejháním a útok byl odražen. Znechucen dlouhým a marným obléháním nakonec keltský náčelník Brennus přijal výkupné – váhu svého meče ve zlatě.

Římané se z vpádu Galů brzy vzpamatovali a do konce 4. století př. n. l. se pod jejich panství dostala většina italského území. Odolávaly už jen řecké kolonie na jihu Itálie a některá etruská města.

Jako poslední z řeckých kolonií kapituloval roku 272 př. n. l. přístav Tarent. Roku 265 př. n. l. dobyli Římané také poslední etruské město, které ještě římskému vlivu nepodléhalo – Volsinie. Krátce před polovinou 3. století př. n. l. byla tak celá Itálie sjednocena pod nadvládou Říma.

OTÁZKY A ÚKOLY: 1. Jaký politický systém vznikl v Římě po vyhnání králů? Popište, jak fun-